

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

OSMANLI
FIKRALARI

Ömer Faruk Yılmaz

İ Ç İ N D E K İ L E R

<i>Takdim</i>	11
Gündüz Çalışsın, Gece Uyusun!.....	15
Sır Saklamasını Bilir Misin?.....	16
Çal Çoban Çal.....	17
Taşı da Toprağı da Mevlevîdir.....	17
Maaşlı (Ulûfeli) Çınar.....	18
Senin Karlarını Uludağ'a Toplattım.....	19
Ölünce Vârisi Çıkmamış.....	20
Sakal Tıraş Edilince Daha Gür Çıkar.....	21
Geri Kalanları da Say, Vereyim!.....	22
Efendimiz Siz Herhâlde Üstte Bulunursunuz.....	22
Şehzâde Döven Hoca.....	23
Sen Yanlış Yere Gelmişsin.....	24
Üç Çeşit Dost Vardır.....	24
Neden Gülmemiş.....	25
Vâli Paşa'nın Arabası Bu.....	26
Zamanımızın En Kuvvetli Devleti Hangisidir?.....	26
Yunan Yerine Yunmayan Daha Doğru Olur.....	27
Bilinmek İçin Okudular.....	27
Emniyetli Bir Kimsesin.....	28
Ateşten Bir Yer Talebi.....	28
Size de Yemin Ettirdi mi?.....	28
Geri Verilen Yemin!.....	30

Benim Dügünüm Gibi Bir Dügün Şimdiye Kadar	
Yapılmamıştır.....	31
Hangi Hakla?.....	32
Hepsinden Daha Samîmî.....	33
Bir Gece İçin Aldığım Kitaplarla.....	34
Siz Henüz Kutunun Zarfını Açtınız.....	35
Ölüsünden Korkuyorsun!.....	36
Aptalların Dalkavukluğu.....	36
Doğrusu Bu Ateş Bin Altına Değer.....	37
Yeme, İçme ve Barınaktan Sonra.....	38
Oku Bir Kaç.....	39
Ellisini de Ona Vurun.....	39
Ben Bir Kasabayı Alana Kadar Dünyânın Zorluğunu	
Çekiyorum.....	40
Zurnacı Mustafa Paşa.....	41
Öyle İse Buyurun Cenâze Namazına.....	41
Benimle Pâdişâhımın Arasına Kimse Giremez.....	42
Bulunur Dalkavuk Değilsin Be Mehmed!.....	43
O Yüzüğün Takıldığı Parmak!.....	44
Doğru Bakmamı İstiyorsanız Sağ Tarafa Geçiriniz!.....	45
Bizlerden Ayrılıp Bu Merkeplere Neden Katıldın?.....	46
Öt Gidinin Kekliği Öt.....	47
Kafa Bizim Olsun da.....	47
Molla'ya Sığınan Tatlı.....	48
Mukabele Etmekten Kurtuldum Ya.....	49
Beş Yüz Beş Kuruşluk İş.....	49

Haşmet Efendi Kulunuzun Abdest Havlusu.....	50
Sen de Üç Tâne Zarf Hazırla.....	50
Kahve Getirin!.....	52
Ölüm Acısını Duymadan Nasıl Ölüür?.....	53
Yüz Suyu İle Değirmen Dönmez Ya!.....	54
Bu Pâdişâh Kalesidir.....	54
Kendilerine Kala Kala Bu Hâle Geldi Ya.....	55
Şimdi Bu Atı Ne Yapacaksın?.....	55
Münâsebetsiz Mehmet Efendi.....	56
Şimdiden Yerimizi Hazırlamalıyız.....	57
Zâtınızı Bu Müşkülâtta Kurtarmak İçin	
Mühr-i Hümâyûnu Almaya Geldim.....	57
Tuğunuz Unutulmuş.....	58
Şişman Adamların Hâinliğini Kendimden Bilirim.....	59
İşte Onun İçin Bizi de Adam Yerine Koymuyorlar Ya!... 60	
Baklavanın Birini Alırken Ötekine İşaret Koymak İçin 60	
Bir de Sâhibinin Kursağını Yokla!.....	61
Sen O Duâyı Arkamdan Gelene Et!.....	62
Gözün de Bir Hakkı Vardır!.....	62
Terlemezse Ne Yaparsın!.....	63
Efendiliğini Alamıyorum!.....	64
İkimiz Birleşince Okur Yazar Bir Adam Oluyoruz.....	65
Camları Olsaydı Levh-i Mahfuzu Okurdum!.....	65
Beyimizi Gezdiriyorum!.....	66
Şimdiye Kadar Zât-I Şâhânenin Dediklerini Size	
Söyledim Mi?.....	66

Daha Kötü Bir Yer Bulamadılarsa Ne Yapsınlar?.....	67
Aldığımız Fiyata!.....	68
Sirke Dolu Bir Altın Kap.....	69
Türkiye'den Gelen Şeylere Kulak Verdiğiniz İçin	
Memnun Olmuşlardır.....	70
Molla'nın Hakkı.....	70
Değirmen Taşı, Paşam!.....	71
Paşa Kulunuzun İyiliği Görmeye Mahsus Gözü Kapalıdır.....	72
Cesedi de Gregoryenlerin Olsun.....	72
Bunlar Makbûlüm Oldu, Yine Sizlere Veriyorum.....	73
Bir Mesele Getirme de Başka Şey İstemem.....	74
İki Kere Kavrulmuş Bey.....	74
Huzûr-u Hümâyûnunuza Girince Tamamen İyileştim.....	75
Ne Zararı Var, Siz Döndünüz Ya.....	76
Emrimi Fazlasıyla Yaptı.....	77
Sen Kokladın, Ben Topladım.....	78
Asıl Çatırdayan Sizin İmparatorluğunuzdur!.....	79
Pazarda Sattırduğım Atınızdan Artan Paradır!.....	80
Grandük Nikola Şaşırdı, Fakat Ses Çıkaramadı.....	81
Vükelâ Meclisinde de Böyle Oluyor.....	82
Okuyup Yazma Bilmediğin Hâlde Dilenmeye	
Utanmıyor musun?.....	83
Ya İmzâ Onun Yazısının Altında Çıksaydı!.....	83
Meşrûtiyet ve Hürriyeti Nerede Bulacaksınız?.....	84
Şu Baban Sağ Olsaydı.....	84
Sen Görünür Kazâ, BeLâ Olduğun İçin.....	85

Enver Bey'in Kâtili Enver Paşa Geçiyor!.....	86
Ben de Türkçeyi Daha İyi Bilirim	87
Buna Mürettip Hatası Değil; Mürettib Sevâbı Derler....	87
Bugün Dostumuz Söz Verdiği Hâlde Gelmiş!.....	88
Uzun Yazacaksam Beş, Kısa Yazacaksam On Lira.....	88
İnanılmaz Arttırma.....	89
Kurşun Değil, Göbek Atar.....	90
İdâreyi Konsolos Eline Aldı, Bizde Yalnız Maslahat Kaldı...	90
Öyle Avanak Cemâat Bulursan Seksen Sene de Sen Kıldır.....	91
Günü Birlik Olmaz, Yatıya Beklerim.....	92
Frenkçe Değil mi, Öyle de Olur, Böyle de.....	93
Yoksa Sefir Olurdum.....	94
Fransız Sefiri Kayığı Ortadan Kaldırırsa.....	94
Ben O Saati Hibe Etmiştim.....	95
Sonra Yemeğe de Ortak Olursun.....	96
Balmumuna Batırılan Kitap.....	96
Onda da Bakılacak Yüz Kalmadı Ya!.....	97
En Rahat İnsanlar.....	97
Belki Buna da Bir Kulp Takan Bulunur!.....	98
Nefer Efendi Hazretleri Lütfen Ayağınızı Tebdil Buyurur musunuz?.....	99
Sandal Batarsa Efkâr-ı Umûmiye Boğulacak!.....	100
Dört Kere Halt Etmek!.....	100
Bu Oduncu Mehmet Ağa'nın Cenâzesi Değil!.....	101
Götür Şu Camı Giydirdinler!.....	101

Size de Hocaya Bir Şey Vermeyin Diye Bir Emir	
Verildi mi?.....	102
Ednâ Bir Kulum.....	103
Bendeniz Bugüne Kadar Sizi Medheden Kimseye	
Rastlamadım ki.....	104
Senelerime Kimse Dokunamayacağı İçin Saymıyorum.....	105
Derdini Marko Paşa'ya Anlat.....	105
Kapını Kaldır, Altını Doldur, Sokağa Uydur.....	106
Azîz Ol.....	106
Gelirken Gümüşhâne'de Öldü.....	107
Molla, Taşı Gedîğine Koydu.....	108
Değil Ramazanını, Cemâziyelevvelini de Bilirim.....	108
Bu Sıcakta Kolay İş Değil.....	109
Âdetimiz Böyledir, Evvelâ Namaz Kılarız.....	110
Bir Gece de Kendi Evine İftara Buyursun.....	111
Teşrifât Merakı.....	111
Memnun Olmasa On Gün Önce Gelir mi İdi?.....	112
Anahtar Deliklerini Kokla!.....	113
Sigorta Şirketinin Levhalarıdır.....	113
Atasözleri Kitabı Yaz Demedim.....	113
İki Arslan Karşı Karşıya.....	114
Kalkın Ey Ehl-i Vatan.....	115
Teresler İftirâ Etmişler!.....	116
<i>Kaynaklar</i>	117

TAKDİM

Mizâh, bilgi ve zekâ keskinliği ile karışık, edebî bir ifâde yoludur. Onun sermâyesi şaka ve nükte sûretinde ince alay, tenkîd, takdîr ederek tekdîr, tenkîd ifâde eden övme ve eğlencedir.

Kelime karşılığı latîfe veyâ nükte olan fıkranın edebî bir kıymeti, yâni letâfeti olduğu kadar zarâfeti de olması lâzımdır.

Latîfeler hoşça gidecek ve ekseriyâ gülünecek sözlerdir. Fakat bunların içinde hikmet düstûru sayılacak pek çok yüksek söz, ibret dersi ve alınacak hisse vardır. Eğer latîfede az veya çok edebe riâyet edilmemişse ona “Hezel” denir.

Mârifeti olmayan bir mizâh, âmiyâne bir alay hudûdunu aşamaz. Hicivlerin ekseriyetinde olduđu gibi

mübâlağalı bir kabalık yolu tutulmuşsa, bî-edeb bir edebiyat türü sayılıp kağıt üzerine dahi aktarılmaz, kendine yakışır ağızlarda gevelenir kalır.

Öteden beri her kavmin edebiyatçı ve hikmet sâhibi kimseleri ciddî bir dille anlatılamayacak hikmet ve öğütleri, bâzen alay ve mizâh sûretinde fıkralarla halka telkine, bu yolla ahlâkı süslemeye ve gâfilleri uyarmaya gayret etmişlerdir. Bu sebeple latîfeler hem gönülleri şenlendirme vesîlesi olması, hem de ibret almayı, hakîkatleri öğrenmeyi sağlaması yönüyle eğlencelerin faydalı kısmındandır.

Osmanlı devrinde de hiciv ve latîfe yaygındı. Nüktedanlık, bir edebî sâha olarak devlet adamlarından ulemâya kadar her kesim ve her kademedede yer bulmuştur. İnsanlar kendilerini edebî bir üslûb ile tenkîd edene karşı kabalıkla cevap vermeyi âdetâ edep dışı kabul ettiklerinden, ya o anda, ya da zamanı geldiğinde latîfe ile cevâbını vermeyi yine bir edeb ölçüsü kabul etmişlerdir.

Bu gâye ile Osmanlı târihinden seçtiğimiz fıkra ve nüktelerin okuyucularımızı neşelendirirken, aynı zamanda ibret almalarını sağlayacağı kanâatindeyiz.

KAYNAKLAR

- Abdülhak Şinasi Hisar, Geçmiş Zaman Fıkraları, İstanbul.
Ahmed Râsim, Eşkâl-i Zaman, İstanbul 1918.
Dünkü Mizâhımızdan Yazı ve Çizgiler, Hürriyet Kütüphanesi, İstanbul.
Erendiz Kasnak, Dünyâ Mizâhından 3000 fıkra, İstanbul.
F. Uzun, Bütün Eşref, İnkılap ve Aka Yayınları, İstanbul 1964.
F. Uzun, Hiciv Edebiyatı Örnekleri, I. Fasikül, Şâir Eşref, Tan Matbaası, İstanbul 1945.
Faik Reşad, Geçmişten Günümüze Latîfeler Nükteler, Hazırlayan: Dursun Gürlek, Timaş Yayınları, İstanbul 1997.
Faik Reşad, Külliyyat-ı Letâif, Haz. N. Ahmet Özalp, Kitabevi, İstanbul 1998.
Fetihten Evvelki İstanbul ve Fâtih'e Âit Menkıbeler, İstanbul.
Hâmî Kartay, 1957 Seçim Fıkraları, İstanbul.
Hasan Basri Çantay, Zekâ Demetleri, Fıkralar, Lâtifeler, Cümleler, Birinci, Balıkesir 1939.
Hilmi Yücebaş, Bütün Cepheleriyle Neyzen Tevfik, İstanbul 1956.
Hilmi Yücebaş, Türk Mizâhçıları, İstanbul.
İbrahim Alaettin, Süleyman Nazif: Hayatı, Kitapları, Mektupları, Fıkra ve Nükteleri, İstanbul.
İncili Çavuş ve Fıkraları, Tarih Hazînesi, sayı 2, 1 Aralık 1950, sh. 76-77.
İsmail Hami Danişmend, Târihî Hakikatler, I-II, Tercüman Târih ve Kültür Yayınları, İstanbul 1979.
Kadircan Kafı, Osmanlı Devrinden Târihî Fıkralar, Yeni Mecmua Neşriyatı, İstanbul 1943.

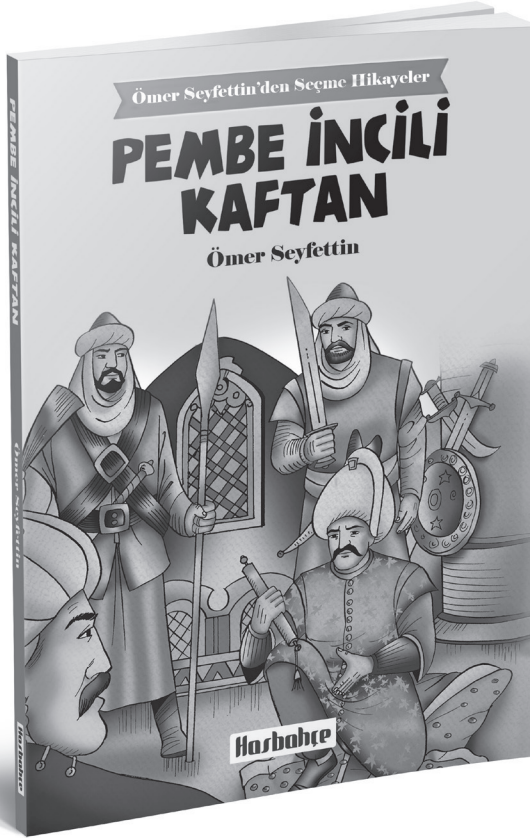
- M. Orhan Bayrak, Osmanlı Meşhurlarından Fıkralar, Veli Yayınları, İstanbul 1981.
- M. Sunullah Arısoy, Türk Hiciv ve Mizâh Antolojisi, Varlık Yayınları, İstanbul 1967.
- M. Turhan Tan, Târihî Fıkralar, İstanbul 1962.
- Mahmut Baler, Baldan Damlalar, İstanbul 1969.
- Mehmet Zeki Pakalın, Târihe Malolmuş Fıkralar, Nükteler, İstanbul 1946.
- N. Sonerk, İncili Çavuş'un En Güzel Fıkra ve Hikâyeleri, İstanbul 1943.
- Necati Kotan, Tarih Fıkraları, MEB, İstanbul 1992.
- Ömer Faruk Yılmaz, Osmanlı Fıkraları, Osmanlı Yayınevi, İstanbul 2000.
- Ramazan Fıkraları, Akşam Kitap Kulübü, târihsiz.
- Reşad Ekrem Koçu, Târihimizde Garip Vakalar, Varlık Yayınları, İstanbul 1958.
- Salih Saim Unar, Üsküdar, Şaşı Hafız ve Mâruf Nüktedanlar, İstanbul 1941.
- Seçme Latifeler-Nükteler, Ahmet Sait Matbaası.
- Selâhattin Tansel, Yüz Fıkra Yüz Tarih, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1963.
- Sevim Güray, Ahmet Vefik Paşa, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1966.
- Süheyl Ünver, Fâtih Devri Fıkraları, İstanbul.
- Hayat Tarih Mecmuası, Mizâh Dergisi, Resimli Tarih Mecmuası, Tarih Hazinesi Mecmuası, Tarih Konuşuyor Mecmuası, Târih ve Düşünce Dergisi, Tarih ve Medeniyet Dergisi, Tarih-ten Sesler Mecmuası ve Yıllarboyu Tarih Dergisi.

Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler

Destan ruhu taşıyan milli hikâyelerle meşhur olmuş olan Ömer Seyfettin, ustaca kullandığı dili ve ifade gücüyle Türk Edebiyatı'na mühür vuran eserler ortaya koymuştur. On seçme hikâyeden meydana gelen bu eseri heyecanla okuyacaksınız.

Pembe İncili Kaftan
Ömer Seyfettin

Hazırlayanlar:
Faruk Çınar
Raşit Baykal
İstanbul 2014
Sayfa: 144
Ebat: 13.5 x19.5 cm

Hasbahçe

Edebiyat bahçesinden meyveler...

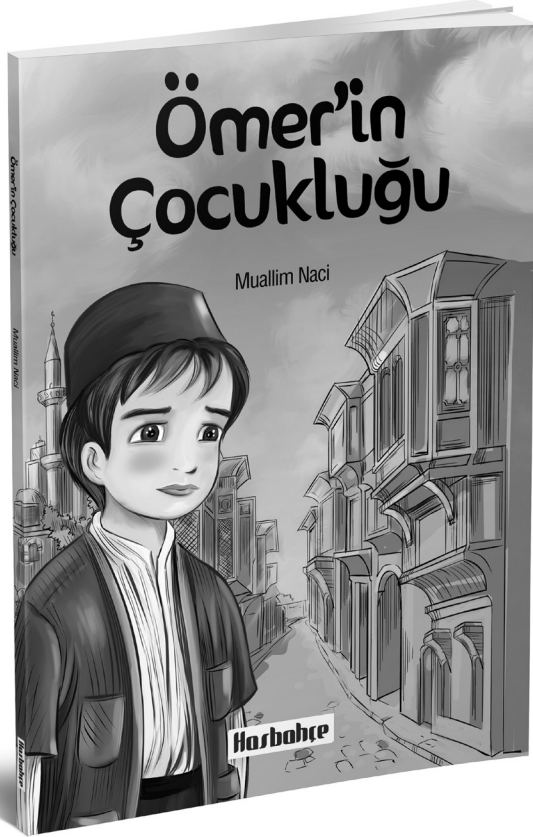
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 52 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL • Tel: 0212 657 88 00 • www.hasbahcekitap.com

Çocukluk Günlerimiz

Türk Edebiyatı'nın önemli simalarından Muallim Naci, "Ömer'in Çocukluğu" ile bizleri eski günlere götürüyor. Her yaştan okurun kendinden bir şeyler bulabileceği bu eseri zevkle okuyacaksınız.

Ömer'in Çocukluğu
Muallim Naci

Hazırlayan:
Faruk Çınar
İstanbul 2014
Sayfa: 72
Ebat 13.5 x 19.5

Hasbahçe

Edebiyat bahçesinden meyveler...

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 52 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL • Tel: 0212 657 88 00 • www.hasbahcekitap.com